

PROGRAM STUDIÓW
Kierunek studiów: PRACA SOCJALNA
Obowiązuje od roku akademickiego: **2020/2021**

Część I. Informacje ogólne.

1. Nazwa jednostki prowadzącej kształcenie: **WYDZIAŁ NAUK O EDUKACJI**
2. Poziom kształcenia: **PIERWSZY STOPIEŃ**
3. Profil kształcenia: **OGÓLNOAKADEMICKI**
4. Liczba semestrów: **6**
5. Łączna liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów: **180**
6. Łączna liczba godzin zajęć konieczna do ukończenia studiów: **studia stacjonarne 1845, studia niestacjonarne 969**
7. Zaopiniowano na radzie wydziału w dniu: **14.05.2020**
8. Wskazanie dyscypliny wiodącej, w której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się oraz procentowy udział poszczególnych dyscyplin, w ramach których będą uzyskiwane efekty uczenia się określone w programie studiów:

Nazwa dyscypliny wiodącej	Procentowy udział dyscypliny wiodącej
pedagogika	60%
Nazwy poszczególnych dyscyplin	Procentowy udział poszczególnych dyscyplin
nauki socjologiczne	9%
psychologia	7%
nauki prawne	5%
nauki o komunikacji społecznej i mediach	5%
filozofia	4%
nauki o polityce i administracji	3%
językoznawstwo	2%
informatyka	2%
nauki o zdrowiu	2%
nauki o kulturze i religii	1%

Część II. Efekty uczenia się.

Symbol opisu charakterystyk pierwszego stopnia PRK	Symbol efektu uczenia się	OPIS EFEKTU UCZENIA SIĘ
WIEDZA, absolwent zna i rozumie:		
P6S_WG	KA6_WG1	rozumie źródła pracy socjalnej; zna terminologię używaną w pracy socjalnej, jej znaczenie i zastosowanie
	KA6_WG2	ma elementarną wiedzę o miejscu pracy socjalnej w systemie nauk społecznych oraz jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi
	KA6_WG3	ma uporządkowaną elementarną wiedzę na temat procesów społecznych, psychologicznych i pedagogicznych; zna wybrane koncepcje człowieka: filozoficzne, pedagogiczne, psychologiczne, społeczne stanowiące teoretyczne podstawy pracy socjalnej
	KA6_WG4	jest wyposażony w wiedzę na temat możliwości i ograniczeń rozwojowych człowieka w świetle teorii naukowych
	KA6_WG5	ma podstawową wiedzę o różnych rodzajach struktur, więzi społecznych i instytucjach życia społecznego oraz zachodzących między nimi relacjami
	KA6_WG6	zna definicję podstawowych problemów społecznych; posiada wiedzę dotyczącą ich mechanizmów, genezy, identyfikacji oraz strategii ich rozwiązywania
	KA6_WG7	zna podstawowe metody i modele pracy socjalnej z jednostką, grupą i społecznością; posiada wiedzę dotyczącą struktury prowadzenia diagnozy jednostek i grup
	KA6_WG8	zna mechanizmy rządzące zjawiskami społecznymi; rozumie procesy i zjawiska kierujące zachowaniem ludzi; rozróżnia rodzaje i funkcje różnic indywidualnych w zakresie działania jednostki
	KA6_WG9	zna metody i narzędzia, w tym techniki pozyskiwania i przetwarzania danych oraz nowoczesne technologie (ICT) stosowane w pracy socjalnej do opisu i diagnozowania problemów, instytucji i struktur w obszarze pomocy społecznej
	KA6_WG10	zna podstawową terminologię z zakresu pracy socjalnej przynajmniej w jednym języku obcym
P6S_WK	KA6_WK1	zna istotę klasycznych oraz nowych podejść w pracy socjalnej; ma uporządkowaną wiedzę dotyczącą założeń pomocy społecznej w oparciu o aktualne ustawodawstwo
	KA6_WK2	ma podstawową wiedzę o strukturze i funkcjonowaniu pomocy społecznej w Polsce i Unii Europejskiej
	KA6_WK3	posiada elementarną wiedzę o prawach i obowiązkach pracownika socjalnego zatrudnionego w instytucjach rządowych i pozarządowych
	KA6_WK4	jest wyposażony w wiedzę dotyczącą kluczowych przemian i mechanizmów współczesnego świata; posiada wiedzę z dziedziny nauk społecznych wyjaśniającą funkcjonowanie motywów i wzorów ludzkich zachowań
	KA6_WK5	ma wiedzę o działaniach edukacyjnych, opiekuńczo – wychowawczych, terapeutycznych, profilaktycznych generujących zmiany struktur społecznych
	KA6_WK6	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu własności intelektualnej i ochrony prawa autorskiego
	KA6_WK7	umie uczestniczyć w przygotowaniu projektów socjalnych, uwzględniając aspekty społeczno – polityczne

	KA6_WK8	zna zasady bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu nauki i pracy oraz wie o istocie dbania o kondycję fizyczną
UMIEJĘTNOŚCI, absolwent potrafi:		
P6S_UW	KA6_UW1	potrafi rozpoznawać sytuacje zagrożenia zdrowia psychicznego, fizycznego i udzielać pomocy w formie poradnictwa, kierowania do właściwych, kompetentnych osób i instytucji
	KA6_UW2	potrafi posługiwać się podstawowymi pojęciami teoretycznymi w celu analizowania motywów i worów ludzkich zachowań, diagnozowania i prognozowania sytuacji oraz analizowania strategii działań praktycznych w odniesieniu do różnych kontekstów działalności zawodowej
	KA6_UW3	potrafi korzystać z wiedzy z dziedziny nauk społecznych w formułowaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych; posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu tych dyscyplin naukowych
	KA6_UW4	potrafi dokonać obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych; analizuje ich powiązania z różnymi obszarami działań w pracy socjalnej w Polsce i w Unii Europejskiej
	KA6_UW5	potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu pracy socjalnej oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania, interpretowania problemów społecznych z zastosowaniem strategii ich rozwiązywania
	KA6_UW6	potrafi stosować i ocenić przydatność typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z różnymi sferami pracy socjalnej
	KA6_UW7	posiada umiejętności sporządzania podstawowych dokumentów i analiz oraz interpretacji konkretnych problemów z zakresy pracy socjalnej z wykorzystaniem podstawowych narzędzi i programów informatycznych
P6S_UK	KA6_UK1	potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i w piśmie na tematy dotyczące pracy socjalnej z uwzględnieniem różnych ujęć teoretycznych, korzystając zarówno z dorobku wielu dyscyplin
	KA6_UK2	ma rozwinięte umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, potrafi używać języka specjalistycznego i porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny przy użyciu różnych kanałów i technik komunikacyjnych zarówno z osobami będącymi specjalistami jak i nie będącymi specjalistami w dziedzinie nauk społecznych
	KA6_UK3	posiada umiejętność prezentowania własnych poglądów, pomysłów, wątpliwości i sugestii, popierając je argumentacją w kontekście wybranych perspektyw teoretycznych
	KA6_UK4	ma podstawowe umiejętności leksykalne, interpretacyjne i translatorskie w zakresie problematyki pracy socjalnej dla języka obcego zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
	KA6_UK5	jest przygotowany do aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach i instytucjach społecznych; jest w stanie porozumiewać się zarówno z osobami będącymi specjalistami jak i nie będącymi specjalistami w danej dziedzinie
P6S_UO	KA6_UO1	potrafi konstruować i opracowywać projekt socjalny jako strategię rozwiązywania problemów społecznych
	KA6_UO2	potrafi realizować założenia pracy socjalnej we współdziałaniu z jednostką, rodziną, grupą i społecznością lokalną z wykorzystaniem nowoczesnych technik pracy
	KA6_UO3	potrafi pracować w zespole pełniąc różne role; umie przyjmować i wyznaczać zadania; ma elementarne umiejętności organizacyjne

		pozwalające na realizację celów związanych z projektowaniem i podejmowaniem działań profesjonalnych
	KA6_UO4	potrafi nawiązać kontakt z klientem oraz skutecznie motywować go do aktywności i uczenia się samodzielnego rozwiązywania problemów
	KA6_UO5	potrafi współpracować w grupie i przyjmować w niej różne role
	KA6_UO6	posiada umiejętność formułowania celów, planowania i oceny skuteczności swoich działań w pracy socjalnej
P6S_UU	KA6_UU1	ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, odczuwa potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego, dokonuje samooceny własnych kompetencji i doskonali umiejętności, wyznacza kierunki własnego rozwoju i kształcenia
KOMPETENCJE SPOŁECZNE, absolwent jest gotów do:		
P6S_KK	KA6_KK1	monitoruje przebieg i efekty własnych działań i innych oraz poddaje je ocenie z perspektywy profesjonalnej pracy socjalnej.
	KA6_KK2	jest wolny od uprzedzeń i stereotypów społecznych dotyczących postrzegania i rozumienia osób o odmiennym położeniu społecznym
P6S_KO	KA6_KO1	rozumie organizację i zasady funkcjonowania instytucji życia społecznego
	KA6_KO2	potrafi wspomagać rozwój człowieka przez wyzwalanie jego własnych sił rozwojowych oraz możliwości; potrafi rozwijać w bezpośrednim środowisku warunki wielostronnej, korzystnej aktywności społecznej
	KA6_KO3	posiada przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań socjalnych w środowisku społecznym; jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych, wykazuje aktywność, podejmuje trud i odznacza się wytrwałością w realizacji indywidualnych i zespołowych działań profesjonalnych w zakresie pracy socjalnej
P6S_KR	KA6_KR1	potrafi posługiwać się normami etycznymi w podejmowanej aktywności pracowniczej, dostrzega i analizuje dylematy etyczne, przewiduje skutki konkretnych działań
	KA6_KR2	ma przekonanie o wadze profesjonalnego podejścia do swoich obowiązków; poszukuje optymalnych rozwiązań i postępuje zgodnie z zasadami etyki

Objaśnienia oznaczeń:

P6, P7 – poziom PRK (6 - studia pierwszego stopnia, 7 – studia drugiego stopnia i jednolite magisterskie)

S – charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

W – wiedza	G – głębia i zakres
	K - kontekst
U – umiejętności	W – wykorzystanie wiedzy
	K – komunikowanie się
	O – organizacja pracy
	U – uczenie się
K – kompetencje społeczne	K – krytyczna ocena
	O - odpowiedzialność
	R – rola zawodowa

**Część III. Opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się.
Treści programowe zajęć lub grup zajęć.**

Grupa Zajęć_ 1 MODUŁ OGÓLNOUCZELNIANY

1) Technologia informacyjna

KA6_WG9, KA6_WK6, KA6_UW7, KA6_UK2, KA6_UK5, KA6_UU1

Komputer w społeczeństwie informacyjnym. Potencjalne zagrożenia związane z używaniem komputera. Zasada ergonomii i higieny pracy. Wykorzystanie wybranego oprogramowania komputerowego w ramach korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji (np. opracowywanie dokumentu zgodnie z zasadami edycji tekstu, wykorzystywanie arkusza kalkulacyjnego do obliczeń i graficznej prezentacji danych liczbowych, przygotowywania efektywnych prezentacji multimedialnych, przetwarzania obrazu, tekstu i dźwięku). Podstawy e-learningu. Zagadnienia prawne technologii informacyjnych. Bezpieczeństwo i ochrona danych.

2) Ochrona własności intelektualnej

KA6_WG9, KA6_WK6

Przedmiot i podmiot prawa autorskiego. Autorskie prawa majątkowe i osobiste. Umowy autorsko prawne. Użytek dozwolony i prawo cytatu. Plagiat i odpowiedzialność prawna z tytułu popełnienia plagiatu. Katalog dóbr własności przemysłowej. Procedura rejestracji znaku towarowego przed Urzędem Patentowym RP.

3) Podstawy filozofii i etyki

KA6_WG3, KA6_UW2, KA6_UK3, KA6_KO3, KA6_KR1

Historyczne i geograficzne źródła powstania filozofii i refleksji etycznej. Podział filozofii na ontologię, epistemologię i aksjologię. Wiedza o głównych nurtach filozoficznych i etycznych oraz poglądach czołowych ich przedstawicieli. Główne nurty etyki. Podział na dziedziny etyki.

4) Język obcy

KA6_WG10, KA6_UK4

Czynne posługiwanie się językiem obcym na poziomie językowym B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w kontaktach ze specjalistami jak również w komunikacji z osobami spoza grona specjalistów. Korzystanie ze źródeł obcojęzycznych, obejmujących zagadnienia ogólne, akademickie i specjalistyczne, właściwe dla danego kierunku.

5) Wychowanie fizyczne

KA6_WK8, KA6_KO2

Gry i zabawy ruchowe. Podstawowe elementy techniczne gry w piłce siatkowej, w koszykówce, w piłce nożnej, tenisie stołowym i innych. Ćwiczenia ogólnorozwojowe kształtujące podstawowe cechy motoryczne. Nauka i ćwiczenia na przyrządach kształtujących siłę. Nauka i ćwiczenia na przyrządach aerobowych. Podstawowe formy z rytmiki – proste układy taneczne. Aerobic. CrossFit & Fitness.

Grupa Zajęć_ 2 MODUŁ PODSTAWOWY

6) Podstawy wiedzy o rozwoju biopsychicznym człowieka w cyklu życia

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_WK8, KA6_UW1

Podstawowe kategorie pojęciowe: antropogeneza, antropologia, auksologia, ontogeneza, filogeneza, rozwój, akceleracja, dymorfizm płciowy, zdrowie, choroba, ochrona zdrowia, zmiana rozwojowa, doświadczenie, zdarzenia życiowe, czas. Czynniki endogenne i egzogenne kształtujące rozwój osobniczy człowieka. Charakterystyka poszczególnych etapów rozwojowych człowieka w ujęciu bio-psycho-społecznym. Możliwości badań nad rozwojem biopsychicznym człowieka.

7) Pedagogika specjalna

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UO6, KA6_KK2

Pedagogika specjalna jako dyscyplina naukowa. Społeczne wzory odpowiedzi na niepełnosprawność na przestrzeni dziejów – od dyskryminacji ku integracji społecznej. Niepełnosprawność jako problem interdyscyplinarny – etiologia, rodzaje, modele, koncepcje. Następstwa wynikające z uszkodzenia słuchu, narządu wzroku, lekkiej i głębszej niepełnosprawności intelektualnej. Rehabilitacja jako pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych osób niepełnosprawnych. Psychospołeczne funkcjonowanie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Społeczne wspomaganie osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w środowisku lokalnym. Współczesne tendencje w kierunku normalizacji, wyrównywania szans życiowych osób z niepełnosprawnością w różnych sferach życia społecznego - implikacje dla praktyki pracy socjalnej.

8) Pedagogika społeczna

KA6_WG3, KA6_WG5, KA6_WG6, KA6_UW3, KA6_UW5, KA6_UO6, KA6_KK2

Geneza i rozwój pedagogiki społecznej. Przedmiot, zadania, funkcje pedagogiki społecznej. Środowisko życia współczesnego człowieka – pojęcie, cechy, przemiany. Środowisko społeczne, wychowawcze, kulturowe, wybrane teorie środowiskowe. Reinterpretacja pojęcia środowisko wychowawcze. Rodzina jako podstawowy obszar zainteresowania pedagogiki społecznej. Charakterystyka przemian współczesnych środowisk lokalnych. Ojciec, ojcostwo – ustalenia terminologiczne. Szkoła jako środowisko wychowawcze, funkcje szkoły, struktura społeczna szkoły. Charakterystyka wybranych środowisk lokalnych (miasta i wsi). Grupa rówieśnicza w kontekście wychowawczym i współczesnych zagrożeń. Człowiek w sytuacji zagrożenia – przyczyny, istota problemu, przeciwdziałanie.

9) Podstawy socjologii

KA6_WG3, KA6_WG5, KA6_WG6, KA6_WK4, KA6_UW4, KA6_UW5

Wybrane teorie socjologiczne. Socjalizacja, czyli powstawanie istoty społecznej. Struktura społeczna – elementy konstrukcyjne społeczeństwa. Grupy i organizacje społeczne. Interakcja społeczna i sieci stosunków społecznych. Współczesna rodzina - jej funkcjonowanie, problemy i zagrożenia. Zróżnicowanie społeczne i ruchliwość społeczna. Dewiacja i kontrola społeczna. Socjologiczne pojęcie kultury. Zmienność społeczna, rozwój, postęp. Nowoczesność, późna nowoczesność, globalizacja. Starzejące się społeczeństwo polskie. Płeć biologiczna i płeć kulturowa. Socjologia ciała – wybrane problemy subdyscypliny socjologicznej.

10) Podstawy metodologii badań społecznych

KA6_WG2, KA6_UK1, KA6_UK3, KA6_UU1, KA6_KR2

Pojęcie metodologii nauk i metodologii badań społecznych. Metodologiczne podstawy współczesnych nauk społecznych – orientacja poznawcza pozytywistyczna i humanistyczna – badania ilościowe i jakościowe. Etapy badania naukowego w badaniach ilościowych w naukach społecznych. Struktura projektu badawczego w naukach społecznych – przedmiot i cele badań.

Istota, rodzaje i właściwości problemów i hipotez badawczych. Procedura formułowania problemów badawczych. Pojęcie i rodzaje zmiennych i wskaźników w naukach społecznych. Charakterystyka metod, technik i narzędzi badawczych w naukach społecznych. Badania jakościowe w naukach społecznych. Metody gromadzenia danych. Sposoby wiązania podejścia ilościowego i jakościowego w naukach społecznych. Triangulacja. Metody statystyczne w naukach społecznych. Warsztat naukowy badacza.

11) Psychologia społeczna

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG5, KA6_WG6, KA6_WG8, KA6_WK4, KA6_UW1

Związki jednostki z jej otoczeniem społecznym i wzajemny wpływ, jaki na siebie wywierają. Zasady i mechanizmy funkcjonowania człowieka jako części różnorodnych układów społecznych. Rozpoznawanie problemów społecznych. Budowanie programów pomocy i interwencji. Procesy grupowe oraz relacje zachodzące między grupą a jednostką. Zachowanie ludzi w dużych zbiorowościach społecznych.

12) Andragogika

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_UW3, KA6_UU1, KA6_KO2

Intelektualne możliwości rozwojowe człowieka w okresie dorosłości. Instytucjonalny i metodyczny wymiar wspomagania rozwoju człowieka dorosłego. Problemy późnej dorosłości i implikacje społeczne wynikające ze starzenia się populacji. Kształtowanie własnej przyszłości na podstawie analiz biograficznych. Teoretyczno-metodologiczne założenia andragogiki. Elementy dydaktyki dorosłych. Proces kształcenia człowieka dorosłego. Badania biograficzne w teorii i praktyce andragogicznej. Gerontologia edukacyjna oraz edukacja ludzi starszych w Polsce i na świecie. Biografia edukacyjna – nową wersją życia.

13) Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych

KA6_WG4, KA6_WK1, KA6_WK2, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UO6

Kompleksowy model rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne – status prawny, orzecznictwo. Modele rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Praca i jej znaczenie w życiu osób niepełnosprawnych. Koncepcja zatrudnienia wspomagane, jej założenia i cele. Poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych. Normalizacja warunków życia osób niepełnosprawnych szansą na ich niezależność i autonomię życiową.

14) Podstawy socjologii dewiacji

KA6_WG3, KA6_WG6, KA6_WG8, KA6_WK4, KA6_UK3, KA6_KO3

Wykorzystanie teorii naukowych w wyjaśnianiu różnych zjawisk społecznych mających znamiona dewiacji społecznej - wskazanie ich przyczyn, przebiegu i skutków. Rozpoznanie czynników ryzyka, które mogą sprzyjać pojawianiu się dewiacji społecznych. Mechanizmy kontroli społecznej jako sposoby przeciwdziałania zachowaniom dewiacyjnym. Podkultury dewiacyjne na przykładzie subkultur młodzieżowych. Socjalizacja a dewiacja. Dewiacje w grupach pierwotnych i społecznościach lokalnych. Stygmatyzacja społeczna – relacje pomiędzy „innością” a dewiacją. Zjawiska dewiacyjne a programy interwencyjne.

15) Psychologia kliniczna

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG5, KA6_UO4, KA6_UO6, KA6_KK2

Podstawowe zagadnienia oraz najważniejsze współczesne osiągnięcia psychologii klinicznej. Symptomatologia zaburzeń emocjonalnych i zaburzeń rozwoju, ich etiologia i patomechanizmy. Wybrane praktyczne zastosowania rozumienia psychopatologii w odniesieniu do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Instytucje świadczące pomoc w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. Klasyfikacje zaburzeń psychicznych (ICD, DSM), norma,

elementy diagnozy. Analiza przypadku (schizofrenia, zaburzenia afektywne, zaburzenia dysocjacyjne, zaburzenia osobowości, zaburzenia lękowe i inne)

Grupa Zajęć_ 3 MODUŁ KIERUNKOWY

16) Elementy systemu prawnego pomocy społecznej

KA6_WK1, KA6_WK2, KA6_WK3, KA6_WK4, KA6_UW2

Pojęcie, geneza, zasady i cele pomocy społecznej. Pomoc społeczna w systemie prawa. Podmioty odpowiedzialne za organizację pomocy społecznej. System świadczeń. Uprawnieni do pomocy społecznej. Administrowanie pomocą społeczną. Uprawnienia podmiotów niepublicznych w sferze pomocy społecznej. Systematyzacja jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Kwalifikacje osób kierujących jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. Prywatyzacja zadań publicznych z sferze pomocy społecznej. Formy pomocy społecznej przewidziane w przepisach odrębnych. Świadczenia rodzinne.

17) Historia pracy socjalnej

KA6_WG1, KA6_WK2, KA6_WK4, KA6_UW5

Historia i rozwój pracy socjalnej na przestrzeni dziejów - epoka starożytna, filozoficzna myśl grecka z mitem o Prometeuszu, idee Platona i Arystotelesa; starożytny Rzym i jego ideały państwa opiekuńczego oraz nowe formy pomocy ubogim; Średniowiecze z rozwijającą się pomocą chrześcijańską, zakładanie szpitali, przytułków, działalność bractw i zakonów; Renesans i idee pomocy socjalnej z naczelną myślą Cambella oraz innych przedstawicieli renesansowej myśli filozoficznej. Rozwój pomocy socjalnej w oświeceniowej myśli Thomasa Hobbesa i Johana Locka. Wiek XIX z jego ideą filantropii. Początek XX wieku, próby formalizowania idei pomocy socjalnej – Wielki Kryzys lat 30-tych XX wieku.

18) Teoretyczne podstawy pracy socjalnej

KA6_WG1, KA6_WG2, KA6_WK1, KA6_UW6, KA6_UK5

Istota pracy socjalnej, jej misja, zadania i funkcje. Istota holistycznego i prakseologicznego podejścia do rozwiązywania problemów w pracy socjalnej. Możliwości i ograniczenia w praktycznej realizacji teoretycznych założeń i rozwiązań metodycznych. Działania podejmowane w kierunku rozwiązywania problemów społecznych. Aksjologiczny kontekst pracy socjalnej - etyka zawodowa. Poradnictwo w pracy socjalnej. Ubóstwo, marginalizacja i wykluczenie w kontekście asynchronii zmian społecznych. Funkcjonowanie systemu zabezpieczenia społecznego.

19) Metodyka pracy socjalnej

KA6_WG1, KA6_WG2, KA6_WG7, KA6_WG8, KA6_WK1, KA6_UW6

Podstawowe metody wykorzystywane w pracy socjalnej (m.in. metoda indywidualnego przypadku, pracy grupowej, organizowania społeczności lokalnej). Praca socjalna z rodziną – formy pomocy, model pracy asystenta rodziny. Kluczowe pojęcia, zagadnienia metodologiczne oraz metodyczne pracy socjalnej. Sposoby świadczenia pracy socjalnej w różnych warunkach społecznych i sytuacjach problemowych. Zjawiska, procesy i mechanizmy przydatne w podejmowaniu różnorodnych działań (np. sporządzanie umowy z podopiecznym, tworzenie programów socjoterapeutycznych itp.). Modele pracy socjalnej: model zorientowany na rozwiązywanie problemów, model modyfikacji zachowań, interwencja kryzysowa, poradnictwo, empowerment.

20) Struktura i organizacja pomocy społecznej

KA6_WG5, KA6_WK2, KA6_UK5, KA6_KO1

Budowa, organizacja i zasady funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Istota, cele, zadania, zakres i formy pomocy społecznej w świetle ustawodawstwa o pomocy społecznej. Kryteria i zasady udzielania pomocy społecznej. Struktura i zasady funkcjonowania głównych instytucji pomocy społecznej. Praca socjalna w wybranych obszarach problemowych oraz z wybranymi grupami osób.

21) Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne
KA6_WG1, KA6_WK1, KA6_WK3, KA6_UW4

Zagadnienie zatrudnienia w obszarze zabezpieczenia społecznego. Zadania polityki społecznej w przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczenia społecznego. Bezrobocie - przyczyny, rodzaje, skutki oraz formy przeciwdziałania. Aktywna polityka społeczna - instytucje i instrumenty krajowego rynku pracy oraz promocja zatrudnienia w środowisku lokalnym. Zatrudnienie socjalne – organizacja i podstawy prawne, cele i formy instytucjonalne. Modele funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych oraz społeczna odpowiedzialność biznesu. Nowoczesny rynek pracy (model flexicurity).

22) Wprowadzenie do polityki społecznej
KA6_WG6, KA6_UK3, KA6_UO3, KA6_UU1

Analizowanie zjawisk społecznych w ich wzajemnych współzależnościach. Złożoność współczesnych problemów społecznych oraz ich uwikłania w kontekst polityczny, ekonomiczny i kulturowy. Organizacja polityki społecznej. Praca socjalna w polityce społecznej państwa, podstawowe cechy i założenia. Kwestia społeczna i problem społeczny jako podstawowe kategorie w polityce społecznej. Organizacja Narodów Zjednoczonych jako podmiot globalnej polityki społecznej. Rola trzeciego sektora i wolontariatu w polskiej i europejskiej polityce społecznej. Modele polityki społecznej. Rola i zadania europejskich oraz krajowych podmiotów polityki społecznej. Polityka rodzinna. Opieka nad rodziną i dzieckiem jako element systemu opieki społecznej. Polityka społeczna na rzecz seniorów w Polsce. Planowanie projektu społecznego metodą matrycy logicznej.

23) Aksjologia pracy socjalnej
KA6_WG2, KA6_WK4, KA6_UW2, KA6_KK1, KA6_KK2, KA6_KO3, KA6_KR1

Aksjologiczne i filozoficzne zagadnienia natury oraz istoty człowieka w kontekście pomagania. Kluczowe wartości realizowane w pracy socjalnej. Normy i wartości obowiązujące w kodeksie zawodowym pracownika socjalnego. Trudne wybory i dylematy etyczne w wykonywaniu obowiązków zawodowych pracownika socjalnego.

24) Pedagogika pracy socjalnej
KA6_WG2, KA6_WG3, KA6_WG5, KA6_WK4, KA6_KR2

Podstawowa wiedza o pracy socjalnej, jako profesjonalnym działaniu społecznym charakteryzującym się wartościami humanistycznymi i pedagogicznymi. Założenia wybranych psychologicznych koncepcji człowieka w kontekście rozwijania umiejętności działań proaktywnych, twórczych. Praca socjalna jako działanie wychowawcze. Poradnictwo wychowawcze w pracy socjalnej. Budowanie rozwojowych relacji z podopiecznym jako wychowawcze zadanie pracownika socjalnego.

25) Pedagogika rodziny
KA6_WG3, KA6_WG6, KA6_WG8, KA6_WK4, KA6_UK3, KA6_UU1

Cechy współczesnej rodziny. Przemiany współczesnej rodziny w świetle teorii drugiego przejścia demograficznego. Wybrane przykłady doświadczeń i funkcjonowania współczesnych rodzin. Cechy dzieciństwa w świecie płynnej nowoczesności. Przemiany podstawowych funkcji rodziny w aspekcie polskiej transformacji systemowej. Nowe modele życia rodzinnego. Kultura pedagogiczna jako źródło prawidłowych zachowań rodzicielskich we współczesnej rodzinie.

Ojciec, ojcostwo – ustalenia terminologiczne. Rola ojca w procesie wychowania rodzinnego. Tradycyjne i nowe modele ojcostwa – źródła i czynniki je warunkujące.

26) Podstawy prawa rodzinnego i opiekuńczego w Polsce

KA6_WK1, KA6_WK2, KA6_WK3, KA6_UW4

Istota, specyfika i zasady prawa rodzinnego i opiekuńczego. Małżeństwo - przesłanki formalne i materialne jego zawarcia oraz skutki jego zawarcia. Rozwód i separacja. Stosunki między rodzicami a dzieckiem. Kontakty z dzieckiem. Przysposobienie. Alimentacja. Opieka. Kuratela.

27) Społeczne aspekty zdrowia i choroby

KA6_WG4, KA6_WG5, KA6_WK8, KA6_UW1

Zdrowie i choroba w naukach społecznych i humanistyce. Zachowania w zdrowiu i w chorobie. Problem medykalizacji społeczeństwa. Wybrane problemy zdrowia i choroby w perspektywie badań empirycznych. Działania profilaktyczne w kontekście różnorodności postaw, stylów życia, form aktywności. Lecznictwo niemedyczne w społeczeństwie pluralistycznym. Socjalizacja a zachowania zdrowotne i anty-zdrowotne.

Grupa Zajęć_ 4 MODUŁ FAKULTATYWNY

28) Diagnoza potrzeb socjalnych

KA6_WG4, KA6_WG6, KA6_WG7, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UK3, KA6_KK2

Podstawy teoretyczne poznania diagnostycznego. Diagnoza w naukach społecznych – geneza i rozwój. Rodzaje diagnozy w pracy socjalnej. Potrzeby jako podstawowa kategoria w diagnostyce pedagogicznej. Sposoby poznania diagnostycznego (metody, techniki, narzędzia diagnostyczne). Uwarunkowania procesu diagnostycznego. Reguły i zasady diagnozowania w pracy socjalnej. Umiejętności pracownika socjalnego pomocne w prowadzeniu rozmowy/wywiadu z klientem w celu sporządzenia diagnozy.

29) Metodyka projektu socjalnego

KA6_WG7, KA6_WG9, KA6_WK7, KA6_UW6, KA6_UK1, KA6_UO1, KA6_UO3

Konstruowanie projektu socjalnego. Istota i rodzaje projektów socjalnych. Struktura projektu socjalnego – podstawowe cechy, identyfikacja potrzeb. Zastosowanie projektów socjalnych w pracy socjalnej i ich rola w systemie pomocy społecznej. Cykl projektowy. Uczestnicy projektu. Beneficjenci (bezpośredni i pośredni), zespół projektowy, interesariusze (zewnętrzni i wewnętrzni). Tworzenie budżetu projektu. Źródła finansowania projektów. Monitoring i ewaluacja projektu. Weryfikacja założonych celów projektu.

30) Podstawy mediacji w pracy socjalnej

KA6_WG7, KA6_UK2, KA6_UK5, KA6_UO3, KA6_UO4, KA6_KR1

Analiza sytuacji konfliktowych w pomocy społecznej. Praktyczne stosowanie podstawowych technik komunikacji w sytuacji konfliktowej. Organizacja mediacji jako metody rozwiązywania konfliktów. Planowanie działań mediacyjnych adekwatnych do sytuacji i indywidualnych możliwości stron konfliktu. Zarządzanie konfliktem. Kreatywne poszukiwanie rozwiązań i możliwości korygowania nieprawidłowych działań wychowawczych. Diagnoza konfliktu. Twórcze rozwiązywanie problemów. Warsztat mediatora. Techniki interwencyjne w mediacji.

31) Asystent rodziny

KA6_WG7, KA6_WK1, KA6_WK2, KA6_UW2, KA6_UW4, KA6_KO3

Podstawy działania i warsztat pracy asystenta rodziny. Cele, zadania, zasady w pracy asystenta rodziny. Modele i organizacja metodycznego działania asystenta rodziny. Etapy pracy asystenta

z rodziną. Ewaluacja pracy asystenta. Metodologia badań i opracowanie autorskich narzędzi badawczych.

32) Socjoterapia

KA6_WG4, KA6_WK4, KA6_UK2, KA6_UK5, KA6_UO3, KA6_UO5, KA6_UU1

Funkcjonowanie małych grup społecznych. Dynamika rozwoju grupy socjoterapeutycznej i procesów w niej zachodzących. Metoda i proces w socjoterapii. Prezentacja wybranych metod oddziaływania - wskazówki metodyczne. Analiza celów, funkcji i etapów procesu socjoterapii. Konstruowanie samodzielnych projektów socjoterapeutycznych. Analiza programów w odniesieniu do procesu resocjalizacji. Praca w grupie i z grupą. Warsztaty i projekty socjoterapeutyczne. Ćwiczenia zamykające i wspierające procesy socjoterapeutyczne.

33) Gerontologia

KA6_WG5, KA6_WG8, KA6_UK3, KA6_UO6, KA6_KK2

Zasadnicze pojęcia i teorie wykorzystywane na gruncie gerontologii. Problematyka starzenia się i starości. Status człowieka starego we współczesnym społeczeństwie. Sposoby definiowania i postrzegania starości we współczesnym świecie. Mity i stereotypy starości. Biologiczne aspekty starzenia się i starości. Starzenie się jako zjawisko psychologiczne. Społeczny wymiar starzenia się i starości. Ludzie starzy na wsi i w mieście. Satysfakcja życiowa i jej uwarunkowania. Problem cierpienia w starości. Przemoc wobec ludzi starych wyzwaniem w pracy socjalnej.

34) Organizowanie społeczności lokalnej

KA6_WG7, KA6_WK1, KA6_UW1, KA6_UO2, KA6_KO2

Pracownik socjalny jako organizator i kreator społeczności lokalnych. Organizacja pracy socjalnej w środowisku otwartym - wybrane zagadnienia. Postępowanie metodyczne w pracy socjalnej z grupami i społecznościami. Trudności w procesie organizowania społeczności lokalnej na poziomie relacji pracownik socjalny – klienci, społeczności lokalne – instytucje pomocy społecznej. Zagrożenia w pracy ze społecznością lokalną.

35) Instytucje pożytku publicznego i wolontariat

KA6_WG5, KA6_WG7, KA6_WG9, KA6_WK3, KA6_UK5, KA6_KO1, KA6_KO3

Teorie społeczeństwa obywatelskiego. Wolność i prawo zrzeszania się w ujęciu Konstytucji RP jako realizacja koncepcji społeczeństwa obywatelskiego. Trzeci sektor - pojęcie, cechy i funkcje. Typologia i systematyka organizacji pozarządowych. Prawna regulacja działalności instytucji pożytku publicznego w Polsce. Działalność wolontaryjna i jej rola w kształtowaniu postaw prospołecznych. Współdziałanie organizacji pozarządowych z administracją publiczną (zasady, modele, podstawy prawne, zakres przedmiotowy, formy i efekty współpracy). Aktualne problemy i dylematy organizacji pozarządowych w Polsce i na świecie. Praktyczny wymiar działalności organizacji pozarządowych.

36) Terapia zajęciowa

KA6_WG4, KA6_WG7, KA6_WK4, KA6_UK5, KA6_UO5, KA6_KO2

Podstawowe dziedziny arteterapii. Terapeutyczne i diagnostyczne funkcje plastyki. Podstawowe techniki plastyczne wykorzystywane w terapii zajęciowej. Barwy - ich znaczenie, symbolika i wpływ na psychikę człowieka. Maski w zajęciach terapeutycznych - znaczenie i możliwości jej wykorzystania. Ćwiczenia interaktywne w terapii zajęciowej. Ćwiczenia z wykorzystaniem różnorodnych technik plastycznych podnoszących sprawność manualną. Warsztaty w technice asamblażu z wykorzystaniem osobistych przedmiotów.

37) Wspomaganie człowieka w potrzebie

KA6_WG4, KA6_WG5, KA6_WK4, KA6_UO4, KA6_KO2, KA6_KO3

Analiza zagadnień z zakresu teorii wspomagania, pomocy i wsparcia społecznego. Założenia strategii wspomaganie osób znajdujących się w sytuacji kryzysu. Możliwości, kryteria, projektowanie strategii wspomaganie osób dorosłych. Wyzwania i kryzysy życiowe – ich istota oraz strategie przezwycięzania. Specyfika „człowieka w potrzebie” – wybrane sytuacje kryzysowe. Wybrane strategie wspomaganie i pomocy skierowane do osób dorosłych znajdujących się w kryzysie.

38) Elementy teorii organizacji i zarządzania

KA6_WK3, KA6_UK3, KA6_UO3, KA6_UO5, KA6_KO1

Teoria organizacji i zarządzania, jej nurty, funkcje, cechy i zasady. Analiza organizacji pomocy społecznej jako instytucji polityki społecznej państwa. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej: cele, funkcje i zasoby instytucji społecznych. Wybrane zagadnienia z zakresu przepisów dotyczących pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego. Zagadnienia związane z zarządzaniem kadrami i organizacją pracy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na pracę socjalną.

39) Elementy superwizji w pracy socjalnej

KA6_UW3, KA6_UK2, KA6_UO3, KA6_UO5, KA6_KR1, KA6_KR2

Podstawy teoretyczne superwizji - definiowanie, funkcje i cele. Superwizja jako metoda wspomagająca profesjonalny rozwój pracowników socjalnych. Przydatność superwizji w praktyce pracownika socjalnego - narzędzie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

40) Komunikacja interpersonalna w pracy socjalnej

KA6_WG6, KA6_UK1, KA6_UK2, KA6_UO4, KA6_KR1

Uwarunkowania komunikacji interpersonalnej. Błędy w komunikacji interpersonalnej. Pierwsze wrażenie, stereotypy i interpretacja zachowań innych przez pryzmat własnych stanów emocjonalnych. Warunki skutecznej komunikacji interpersonalnej. Modyfikujący wpływ wrodzonych oraz nabytych cech osobowości. Komunikacja interpersonalna w ujęciu analizy transakcyjnej.

41) Poradnictwo zawodowe

KA6_WK2, KA6_WK3, KA6_WK4, KA6_UW2, KA6_UU1, KA6_KO2

Poradnictwo zawodowe i doradztwo – podstawowe pojęcia i spory definicyjne. Marketing usług na rynku pracy. Cykle życia człowieka a rozwój kariery zawodowej. Teorie rozwoju zawodowego. Czynniki indywidualne i społeczne warunkujące podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Doradca zawodowy – typologie doradców i ich klientów. Metody i techniki pracy stosowane w poradnictwie zawodowym – przegląd koncepcji. Aktywizowanie i wspieranie jednostek oraz rodzin w kierunku przezwycięzienia wykluczenia zawodowego i społecznego. Działania Komisji Europejskiej w zakresie edukacji i kształcenia zawodowego. Wymogi formalne dotyczące dokumentów aplikacyjnych (m.in. list motywacyjny, curriculum vitae i inne). Poradnictwo zawodowe dla osób z grupy szczególnego ryzyka. Poradnictwo zawodowe w wymiarze instytucjonalnym.

42) Warsztaty pracy socjalnej

KA6_WK5, KA6_UO2, KA6_UO4, KA6_KO3, KA6_KR1

Wielowymiarowość pracy socjalnej. Pedagogiczne teorie jako inspiracje pracy socjalnej. Wybrane problemy społeczne jako wyzwania w pracy socjalnej. Programy edukacyjne w pracy socjalnej. Teoretyczne i praktyczne podstawy projektowania działań pomocowych.

43) Wybrane problemy interwencji kryzysowej

KA6_WG5, KA6_WG7, KA6_WG9, KA6_WK5, KA6_UW6

Podstawowe pojęcia teorii kryzysu i interwencji kryzysowej. Elementy psychologii kryzysu i interwencji kryzysowej. Rozpoznawanie i ocena kryzysu. Szacowanie podstawowych zasobów człowieka (sposób komunikowania się, style podejmowania decyzji i inne). Strategie świadczenia pomocy i interwencji w modelu pracy indywidualnej, w pracy z rodziną czy w społeczności. Klienci i osoby interweniujące w kryzysie. Pomoc ofiarom katastrof i innych zdarzeń traumatycznych (doświadczenie traumatyczne; indywidualna i grupowa interwencja kryzysowa wobec ofiar kataklizmów i katastrof; PTSD; zasady pomagania grupom i społecznościom).

Grupa Zajęć_ 5 MODUŁ DO WYBORU

44) Praca socjalna w instytucjach pomocy społecznej lub Poradnictwo rodzinne i wychowawcze

Praca socjalna w instytucjach pomocy społecznej

KA6_WG5, KA6_WK2, KA6_WK3, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UK5, KA6_KO1

Struktura pomocy społecznej w Polsce. Współczesne interpretacje organizacji społecznej, pomocy społecznej, opieki i wsparcia społecznego. Zadania realizowane w wybranych instytucjach pomocowych. Obowiązki pracownika socjalnego zatrudnionego w instytucjach samorządowych i pozarządowych. Działania podejmowane na rzecz osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Problematyka skuteczności działań instytucji pomocy społecznej. Zadania podstawowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych (praca socjalna z dziećmi i rodzinami). Instytucjonalne formy wsparcia w sytuacji niepełnosprawności członka rodziny.

Poradnictwo rodzinne i wychowawcze

KA6_WG5, KA6_WK2, KA6_WK3, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UK5, KA6_KO1

Idea poradnictwa rodzinnego i wychowawczego. Problemy współczesnego człowieka i ich związek z życiem rodzinnym. Identyfikacja potrzeby rodziny. Rola doradcy rodzinnego w procesie niesienia pomocy dzieciom i rodzicom. Interakcyjny model poradnictwa. Koncepcje poradnictwa. Strategie udzielania pomocy. Coaching rodzinny – cechy i zadania. Relacje rodziny i szkoły w kontekście działań poradniczych. Pomoc rodzinie po stracie członka rodziny. Pomoc w sytuacji rodzicielstwa młodocianego, samotnego, adopcyjnego, w rodzinach łączonych. Zaburzenia psychiczne członków rodziny – etiologia i wspomaganie. Stymulowanie zachowań prozdrowotnych w rodzinie. Pracoholizm rodziców a sytuacja życiowa dziecka.

45) Praca socjalna w domach pomocy społecznej lub Praca socjalna z uchodźcami

Praca socjalna w domach pomocy społecznej

**KA6_WG7, KA6_WG8, KA6_WK2, KA6_WK3 , KA6_UW5 , KA6_UO2, KA6_KK2
KA6_KO1**

Struktura organizacyjna jednostek pomocy społecznej. Zadania i funkcje poszczególnych jednostek w ramach pomocy środowiskowej, półotwartej i zakładowej. Prawne uwarunkowania funkcjonowania domów pomocy społecznej. Podstawowe tendencje demograficzne ich konsekwencje dla systemu opieki instytucjonalnej nad osobami zależnymi. Mechanizmy funkcjonowania pensjonariuszy DPS. Zakres zadań oraz role społeczno-zawodowe pracownika socjalnego w DPS. Metody pracy socjalnej w DPS.

Praca socjalna z uchodźcami

**KA6_WG7, KA6_WG8, KA6_WK2, KA6_WK3 , KA6_UW5 , KA6_UO2, KA6_KK2
KA6_KO1**

Zagadnienia podstawowe i definicje: migracje, uchodźca, imigrant, mniejszość narodowa i etniczna, integracja społeczna, akulturacja, asymilacja - cudzoziemcy oraz mniejszości narodowe i etniczne. Historia migracji i uchodźstwa jako zjawiska społecznego. Polityka UE wobec uchodźców. Prawo międzynarodowe i prawo europejskie, a problem uchodźstwa. Uchodźcy w Polsce, instytucje wspierające uchodźców. Prawo polskie a imigranci i uchodźcy. Ustawa o cudzoziemcach a kwestia migracji i uchodźstwa. Problem migracji we współczesnym świecie. Polacy wobec cudzoziemców i uchodźców. Procedura nabywania statusu uchodźcy. Proces wspierania uchodźcy. Polacy w opinii imigrantów.

46) Praca socjalna w środowisku zamieszkania lub Przedmiot do wyboru w języku obcym **

Praca socjalna w środowisku zamieszkania

KA6_WG3, KA6_WG5, KA6_WG8, KA6_UO3, KA6_KO3

Wiedza o charakterze warsztatowym dotycząca: dzieci wiejskie (szkoła podstawowa) pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych; miejska młodzież gimnazjalna (zwłaszcza eurosieroty); dziadkowie pełniący rolę rodziców zastępczych; bezrobotne kobiety w wieku 30-40 lat (lub 50+) mieszkujące w mieście; nieletnie matki w środowisku miejskim; młode osoby z niepełnosprawnością ruchową zamieszkujące w mieście; osoby opuszczające zakład karny (lub przebywające w więzieniu) – mężczyźni/kobiety w przedziale wieku 30-40 lat; seniorzy zamieszkujących w Domu Pomocy Społecznej

47) Profilaktyka społeczna lub Profilaktyka uzależnień

Profilaktyka społeczna

**KA6_WG6, KA6_WG7, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UW5, KA6_UW6, KA6_KO3,
KA6_KK2**

Związek profilaktyki społecznej z wychowaniem. Adolescencja jako wiek ryzyka i wzmożonych działań profilaktycznych. Założenia profilaktyki społecznej. Teoretyczne podstawy działań profilaktycznych. Poziomy profilaktyki i jej rodzaje. Typy podejść i strategie w profilaktyce. Profilaktyka w szkole. Przykłady dobrych praktyk.

Profilaktyka uzależnień

**KA6_WG6, KA6_WG7, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UW5, KA6_UW6, KA6_KO3,
KA6_KK2**

Uwarunkowania, mechanizmy i objawy uzależnienia. Strategie oddziaływań profilaktycznych z uwzględnieniem realizacji programów profilaktyki uzależnień w środowisku szkolnym. Definicja i cele, formy, poziomy profilaktyki uzależnień. Podstawy integralnej profilaktyki uzależnień. Oddziaływania profilaktyczne ukierunkowane na dzieci i młodzież oraz rodziców i wychowawców Oddziaływania profilaktyczne ogólnospołeczne. Skuteczność programów profilaktycznych.

48) Wybrane obszary w pracy socjalnej lub Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach – trening

Wybrane obszary w pracy socjalnej

**KA6_WG1, KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_WK4, KA6_WK5, KA6_UW1,
KA6_UW5, KA6_UO4, KA6_KO1, KA6_KO2**

Wybrane obszary pracy socjalnej z osobami i rodzinami doświadczających trudnych sytuacji życiowych. Diagnoza kwestii społecznych, problemów i zagrożeń egzystencjalnych. Mechanizmy powstawania problemów społecznych oraz metody ich rozwiązywania. Środowisko i warunki życia beneficjentów pomocy społecznej.

Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach – trening

KA6_WG1, KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_WK4, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UW5, KA6_UO4, KA6_KO1, KA6_KO2

Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach (PSR) - podstawowe założenia teoretyczne. Umiejętności i techniki stosowane w PSR. Zasoby doradcy i ich wykorzystanie. Kierunki pracy w PSR - rozwijanie u klienta motywacji i procesu zmiany poprzez wzmacnianie jego skutecznych działań. Poszukiwanie rozwiązań w sytuacjach problemowych. Zadania i metodyka Pracy Skoncentrowanej na Rozwiązaniach.

49) Warsztaty terenowe lub Trening interpersonalny

Warsztaty terenowe

KA6_WG4, KA6_WG7, KA6_UW2, KA6_UK2, KA6_UU1, KA6_KO2

Umiejętności diagnostyczne w pracy socjalnej. Rozpoznawanie i analizowanie wybranych problemów społecznych. Diagnoza indywidualnego przypadku (wywiad), rodziny i grupy (genogram, ekogram, analiza transakcyjna), środowiska lokalnego (zasoby i potrzeby, CAL). Zawieranie kontraktów - elementy kontraktu, ograniczenia w stosowaniu kontraktu, zawieranie kontraktu z rodziną i grupą. Planowanie pomocy i przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej. Znaczenie ewaluacji w pracy socjalnej (rodzaje ewaluacji, funkcje ewaluacji, kryteria, przedmiot).

Trening interpersonalny

KA6_WG4, KA6_WG7, KA6_UW2, KA6_UK2, KA6_UU1, KA6_KO2

Psychologiczne mechanizmy kierujące jednostką w kontaktach międzyludzkich. Rozwijanie kompetencji interpersonalnych - komunikatywność, umiejętność wyrażania emocji, autoprezentacja, kreatywność, umiejętność dostosowania się do zmiany i radzenia sobie w sytuacji konfliktu. Wyrażanie poglądów i opinii w sposób nienaruszający praw i godności drugiego człowieka. Własna ocena i planowanie działania w oparciu o zasoby indywidualne oraz potencjał klienta.

50) Wsparcie emocjonalne w pracy socjalnej lub Warsztaty rozwoju osobistego

Wsparcie emocjonalne w pracy socjalnej

KA6_WG8, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UO5, KA6_KO2, KA6_KR1

Sfera emocjonalna ludzkiej osobowości. Rodzaje emocji i sposoby ich przeżywania. Rozpoznawanie przeżywanych przez siebie i innych emocji. Radzenie sobie z emocjami. Wykorzystywanie emocji przy rozwiązywaniu konfliktów i podejmowaniu działań o większym stopniu efektywności. Pojęcie inteligencji emocjonalnej. Wypalenie zawodowe w pracy socjalnej. Konflikty wewnętrzne i zewnętrzne.

Warsztaty rozwoju osobistego

KA6_WG8, KA6_WK5, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UO5, KA6_KO2, KA6_KR1

Stymulowanie rozwoju osobistego. Rozwój kompetencji społecznych z zakresu postawy asertywnej i asertywnych form komunikowania się. Skuteczne sposoby radzenia sobie ze

stresem. Umiejętności autoprezentacji, argumentacji i prowadzenia dyskusji w grupie. Rozwiązywanie konfliktów poprzez mediacje.

51) Elementy pracy z trudnym klientem lub Podstawy kryminologii

Elementy pracy z trudnym klientem

KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_WK1, KA6_WK4, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UO4, KA6_KK2, KA6_KO2, KA6_KR1

Typologia zasad, reguł i celów oddziaływań korekcyjnych. Charakterystyka trudnego wychowanka. Zasady pierwszego kontaktu oraz dyrektywy i zalecenia metodyczne w pracy nad oporem. Analiza patomechanizmów wybranych przypadków. Sposoby pracy z dzieckiem nadpobudliwym. Metody wpływu bezpośredniego i pośredniego w sterowaniu reedukacyjnym. Analiza metod stymulowania i wzmacniania oraz ukierunkowania i pobudzania korekcyjnego. Elementy treningu skoncentrowanego na rozwiązaniu w oparciu o techniki terapii krótkoterminowej. Praca nad rozwijaniem potencjałów osobistych jednostki. Konstruowanie programów profilaktycznych i korekcyjnych. Charakterystyka modeli pomagania. Diagnoza resocjalizacyjna.

Podstawy kryminologii

KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_WK1, KA6_WK4, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UO4, KA6_KK2, KA6_KO2, KA6_KR1

Zagadnienia z zakresu kryminologii ogólnej. Koncepcje etiologii kryminalnej - dziedziny nauki zajmującej się badaniem przyczyn przestępczości i innych zachowań dewiacyjnych, wypracowanej przez główne nurty kryminologii (klasyczny, pozytywistyczny i antynaturalistyczny). Problematyka wiktymologiczna. Kryminologia na tle innych dyscyplin naukowych (psychologia, pedagogika, statystyka, socjologia, medycyna). Biopsychiczne uwarunkowania przestępczości i nieprzystosowania. Psychologiczne koncepcje wyjaśniania przestępczości. Zaburzenia osobowości a przestępczość. Symboliczny interakcjonizm a kierunek reakcji społecznej. Charakterystyka zjawiska przestępczości w Polsce. Kryminologia i wiktymologia pozytywistyczna. Zapobieganie przestępczości.

52) Socjotechnika - sztuka wywierania wpływu lub Elementy psychoterapii

Socjotechnika - sztuka wywierania wpływu

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UK2, KA6_KO2

Podstawowe informacje z zakresu socjotechniki, psychologicznych mechanizmów wywierania wpływu społecznego oraz oddziaływania na konsumenta w reklamie. Reguły wpływu społecznego. Sekwencyjne techniki wpływu społecznego. Wpływ nastroju i pobudzenia emocjonalnego. Treść komunikatu, a siła wpływu – język perswazji. Reklama. Bodźce podprogowe w reklamie.

Elementy psychoterapii

KA6_WG3, KA6_WG4, KA6_WG8, KA6_UW1, KA6_UW2, KA6_UK2, KA6_KO2

Definicje psychoterapii. Podstawowe elementy procesu psychoterapii. Techniki aktywnego słuchania. Zjawiska terapeutyczne. Warunki i zasady zawierania umowy między terapeutą a klientem. Źródła zakłóceń i trudności w procesie psychoterapii. Nurt psychoanalityczny, kognitywny oraz humanistyczny w psychoterapii. Podejście systemowe w terapii rodzin i par. Fazy prawidłowego rozwoju systemu rodzinnego. Zagadnienia etyczne w pracy psychoterapeuty. Rola wartości w procesie leczenia.

53) Teoria i praktyka całożyciowego uczenia się lub Edukacja międzykulturowa

Teoria i praktyka całożyciowego uczenia się

KA6_WG5, KA6_WK4, KA6_UU1, KA6_KK2

Wiedza na temat edukacji ustawicznej w Polsce na tle zaleceń Komisji Europejskiej. Teorie dotyczące potrzeb, motywacji, stylów uczenia się ludzi dorosłych w ciągu życia. Charakterystyka aktualnych tendencji w realizacji idei edukacji ustawicznej w wybranych krajach. Znaczenie samokształcenia, biograficzności i polityki oświatowej dla całożyciowego uczenia się. Charakterystyka struktur organizacyjnych i ich roli w modernizacji i innowacji określonych dziedzin edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w perspektywie edukacji całożyciowej. Kształcenie formalne i nieformalne ludzi dorosłych. Pojęcie procesu kształcenia dorosłych, zasady, metod oraz strategii kształcenia. Tradycje i współczesność edukacji permanentnej. Tendencje rozwojowe kształcenia ustawicznego. Konsekwencje edukacji ustawicznej dla społeczeństwa wychowującego.

Edukacja międzykulturowa

KA6_WG5, KA6_WK4, KA6_UU1, KA6_KK2

Kultura i jej znaczenie w życiu człowieka. Typy kultury, kultura symboliczna, komunikacja kulturowa, tradycja, kompetencje kulturowe jednostki, kultura narodowa, kulturalizacja, kanon kulturowy, dziedzictwo kulturowe. Tożsamość jednostki - społeczna, indywidualna, kulturowa. Kręgi kulturowe (cywilizacyjny, europejski, narodowy, regionalny, religijny) i odpowiadające im tożsamości kulturowe. Profile i poczucie tożsamości. Identyfikacja i walencja kulturowa. Postawy wobec różnic kulturowych (stereotypy, uprzedzenia, tolerancja, dialog, ksenofobia, ksenofilia). Etnocentryzm pozytywny i negatywny. Mniejszość narodowa i mniejszość etniczna. Definiowanie i analiza pojęć naród, narodowość, etniczność, asymilacja, akulturacja.

Grupa Zajęć_ 6 MODUŁ PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE

54) Projektowanie uniwersalne – identyfikacja potrzeb osób z niepełnosprawnością

KA6-WG4, KA6_UW5, KA6_KK2

Zjawisko wykluczenia społecznego, marginalizacji społecznej. Niepełnosprawność a zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Bariery fizyczne i społeczne w przestrzeni edukacyjnej i społecznej doświadczane przez osoby z niepełnosprawnościami. Psychospołeczne konsekwencje doświadczania barier. Potrzeby osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępności i funkcjonalności przestrzeni środowiska życia. Zajęcia warsztatowe w formie symulacji tymczasowej niepełnosprawności studenta (symulacja ograniczeń wzrokowych, słuchowych, ruchowych) - identyfikacja potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie samodzielnego funkcjonowania w sytuacjach dnia codziennego, w przestrzeni edukacyjnej i społecznej.

55) Projektowanie uniwersalne w przestrzeni edukacyjnej i społecznej

KA6_WK4, KA6_UW6, KA6_UO1, KA6_KO3

Integracja, inkluzja społeczna, normalizacja środowisk życia osób z niepełnosprawnością. Podmiotowość i autonomia osób z niepełnosprawnością – idea niezależnego życia. Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Koncepcja projektowania uniwersalnego, mechanizm racjonalnych usprawnień. Przykłady dobrych praktyk. Audyt i analiza dostępności wybranych przedmiotów, np. codziennego użytku, informacji pisanych, graficznych, dźwiękowych itd. oraz funkcjonalności przestrzeni w instytucjach pomocy społecznej z wykorzystaniem symulatorów wad wzroku, ograniczeń słuchowych, ruchowych. Zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego w adaptacji

materiałów zawierających informację pisaną i graficzną, przedmiotów codziennego użytku z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Formułowanie zaleceń modyfikujących spójnych z zasadami projektowania uniwersalnego w ramach prowadzonych audytów dostępności.

Grupa Zajęć_ 7 MODUŁ DYPLOMOWY

56) Seminarium licencjackie

KA6_WG7, KA6_WG9, KA6_WK6, KA6_WK7, KA6_UW4, KA6_UW6, KA6_UO1, KA6_UO2, KA6_UO6, KA6_UU1, KA6_KO3

Przygotowanie do wyboru i właściwego zrozumienia przez studenta tematu pracy licencjackiej. Analiza publikacji i stopniowe przygotowanie studenta do wyboru tematem pracy. Pisanie pracy - zapoznanie studentów z wymogami formalnymi pracy licencjackiej, redakcja tematu pracy, przygotowanie treści pracy, dobór bibliografii. Przedstawianie i refleksja nad narzędziem badawczym oraz informacja teoretyczna używana w badaniu. Napisanie i obrona pracy licencjackiej.

Grupa Zajęć_ 8 MODUŁ PRAKTYKI ZAWODOWE

57) Praktyka ciągła (6 tyg. = 240 godz.) punkty ECTS 8

KA6_WK7, KA6_UW1, KA6_UW6, KA6_UW7, KA6_UO1, KA6_UO4, KA6_UO6, KA6_UU1, KA6_KR1

Zdobycie przez studentów indywidualnego doświadczenia w kontakcie z klientami pomocy społecznej. Praktyka ciągła o charakterze stażowym, odbywająca się indywidualnie - stażowy charakter praktyki polega na wykonywaniu przez studenta zadań zgodnie z obowiązkami zawodowymi opiekuna praktyk. Zasadniczym celem praktyki studenckiej jest wykorzystanie zdobytej podczas studiów wiedzy teoretycznej do realizacji zadań, podejmowanych w konkretnym środowisku lokalnym przez instytucje i placówki funkcjonujące w obszarze pracy socjalnej. Istotne jest skonfrontowanie jej z rzeczywistością wychowawczą, opiekuńczą, profilaktyczną i resocjalizacyjną pod kątem przyszłej pracy zawodowej. Zadaniem studentów jest wieloaspektowe poznanie funkcjonowania placówki, stosowanych metod pracy i procedur organizacyjnych. Studenci powinni zdobyć doświadczenie w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Zdobyte i doskonalone podczas praktyki kompetencje i umiejętności organizacyjne oraz społeczne, pozwolą im w przyszłości na planowanie ścieżki rozwoju oraz samodzielne podejmowanie obowiązków zawodowych z zakresu wybranej specjalności. Realizacja zadań w trakcie trwania praktyk wynika ze specyfiki pracy instytucji. Poszczególne zadania określone są Programem Praktyk.

Zasady i forma odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk.

Praktyka stanowi nieodłączną część procesu dydaktycznego i podlega obowiązkowemu zaliczeniu. Studenci kierunku praca socjalna odbywają praktyki w trakcie trzeciego roku studiów licencjackich - w V semestrze. Praktyka polega na wykonywaniu przez studenta wszystkich zadań zgodnie z obowiązkami zawodowymi wykonywanymi przez opiekuna praktyk ze strony Organizatora praktyk. Zaliczenia praktyk dokonuje opiekun praktyk ze strony Uczelni, na podstawie analizy dzienniczka praktyk i/lub innych wymaganych dokumentów oraz oceny i opinii ze strony Organizatora praktyk potwierdzającej odbycie wszystkich godzin praktyk przewidzianych w programie.

Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia.

Zaliczenie, egzamin i inne sposoby weryfikacji określone są w części B sylabusu na dany rok akademicki.

Warunki ukończenia studiów oraz uzyskiwany tytuł zawodowy.

1. Zasady dopuszczenia do egzaminu dyplomowego: zdanie egzaminów i uzyskanie zaliczenia modułów przewidzianych programem studiów, napisanie pracy dyplomowej.
2. Zakres i sposób przeprowadzenia egzaminu dyplomowego określony jest w procedurze dyplomowania.
3. Absolwent uzyskuje tytuł zawodowy licencjata po spełnieniu wymogów określonych w pkt 1 i 2.